

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

პროექტი

„გურიის, იმერეთისა და რაჭა -ლეჩხუმის სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების საერთო ფორუმი სახელმწიფო მმართველობის რეფორმის საგზაო რუკის მონიტორინგისთვის“

საჯარო მმართველობის რეფორმის გატარების
პროცესში მოსახლეობის საჭიროებათა შეფასების
ანგარიში

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი

ანგარიში საჯარო მმართველობის რეფორმის გატარების პროცესში მოსახლეობის საჭიროებათა შეფასების შესახებ

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი

ეს პუბლიკაცია შექმნილია ევროკავშირის მხარდაჭერით.

მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია იმერეთის მხარის მეცნიერთა კავშირი „სპექტრი“ და შესაძლოა, რომ იგი არ გამოხატავდეს ევროკავშირის შეხედულებებს.

შინაარსი

შესავალი	3
საჭიროებათა კვლევის მიზანი და მეთოდოლოგია.....	3
რესპონდენტთა სოციო-დემოგრაფიული პროფილი	4
ძირითადი ინფორმაცია	4
გამჭვირვალობა.....	4
მომსახურების ეფექტიანობა	7
დასკვნა.....	11
კვლევის მიგნებების საფუძველზე შემუშავებული რეკომენდაციები	11

შესავალი

საჯარო მმართველობის რეფორმის წარმატებით განხორციელება ფუნდამენტურ როლს თამაშობს საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის გზაზე და წარმატებული განვითარებისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლების უმთავრეს წინაპირობას წარმოადგენს. რეფორმის მიმდინარეობისას მოქალაქეთა მონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში აღნიშნული რეფორმის წარმატების საწინდარია, რაც უზრუნველყოფს არამართო ქვეყნის დემოკრატიული, ღია და კარგი მმართველობის დანერგვას, არამედ ზრდის მოსახლეობის ნდობას პოლიტიკური სისტემების მიმართ და აძლიერებს მიღებული გადაწყვეტილებების ლეგიტიმურობას.

COVID-19-ის ვირუსით გამოწვეულმა პანდემიამ კიდევ უფრო ნათლად გამოკვეთა საჯარო მმართველობის რეფორმის ჯეროვნად გატარების აუცილებლობა, განსაკუთრებით კი ელექტრონული მმართველობის დანერგვის მიმართულებით, რაც შესაძლებლობას მისცემს მოქალაქეებს, დისტანციურად, მარტივად და ოპერატიულად, ყოველგვარი დამატებითი ბიუროკრატიული პროცედურის გარეშე გააცნონ საკუთარი პრობლემები და საჭიროებები ადგილობრივ ხელისუფლებას და შეძლონ მათი გადაჭრა.

ადგილობრივ დონეზე, საჯარო მმართველობის რეფორმის ეფექტიანი განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით, კულტურულ-ჰუმანიტარული ფონდი „სოხუმი“ მეწარმე ქალთა ფონდთან და იმერეთის მხარის მეცნიერთა კავშირ „სპექტრთან“ პარტნიორობით ახორციელებს პროექტს „გურიის, იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების საერთო ფორუმი საჯარო მმართველობის რეფორმის საგზაო რუკის მონიტორინგის მიზნით“, რომელიც მხარდაჭერილია ევროკავშირის მიერ.

პროექტის ფარგლებში ოზურგეთის მუნიციპალიტეტში ორი ორგანიზაციის - „განათლებისა და თანასწორობის ცენტრი“ და „ახალგაზრდა პედაგოგთა კავშირი“ - მიერ განხორციელდა ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ მოქალაქეებისთვის გაწეული მომსახურების ეფექტიანობის, გამჭვირვალობისა და ინკლუზიურობის ხარისხის შეფასება, მოქალაქეთა საჭიროებების შესწავლა უკეთესი მომსახურების მისაღებად.

საჭიროებათა კვლევის მიზანი და მეთოდოლოგია

მოქალაქეთა საჭიროებების კვლევის მიზანია ოზურგეთის ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ მოქალაქეთათვის გაწეული მომსახურების (ეფექტიანობის, გამჭვირვალობისა და ინკლუზიურობის ამსახველი ინდიკატორებით) შეფასება და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინფორმაციის საფუძველზე, კონკრეტული რეკომენდაციების შემუშავება ადგილობრივი მომსახურების გაუმჯობესებისათვის.

კვლევის მეთოდოლოგია: საჭიროებათა კვლევა ჩატარდა 2021 წლის მაისსა და ივნისში. მიზნის მისაღწევად გამოყენებული იყო რაოდენობრივი და თვისებრივი მეთოდების ერთობლიობა. შემუშავდა კვლევის ინსტრუმენტი, რომლის ინდიკატორები შეთანხმდა პროექტის პარტნიორებთან. რაოდენობრივი კვლევისთვის შემუშავებულ იქნა სტრუქტურირებული კითხვარი/ანკეტა, რომელიც, ძირითადად, შედგებოდა დახურული კითხვებისგან.

რაოდენობრივი მეთოდით გამოიკითხა 160 ადამიანი. თვისებრივი კომპონენტის ფარგლებში გამოყენებულ იქნა ფოკუსური ჯგუფური დისკუსიის ტექნიკა და ჩაღრმავებული ინდივიდუალური ინტერვიუ. ფოკუსირებული დისკუსიის მეთოდით გამოიკითხა 24 ადამიანი, ხოლო ჩაღრმავებული

ინტერვიუს ტექნიკით ადგილობრივი თვითმმართველობის 4 ექსპერტი. ჯგუფური დისკუსიების აუდიოჩანაწერების საფუძველზე მომზადდა დისკუსიის დეტალური ტრანსკრიპტები, მონაცემთა შემდგომი ანალიზისთვის და კვლევის შედეგების საილუსტრაციოდ.

რესპონდენტთა შერჩევა მოხდა ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის გენერალური ერთობლიობიდან, სხვადასხვა სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების გათვალისწინებით. მთლიანობაში კვლევამ მოიცვა 188 ადამიანი, აქედან 113 იყო ქალი, ხოლო 75 - მამაკაცი.

კვლევის ფარგლებში ჩატარებული ფოკუს ჯგუფის/დისკუსიის რესპონდენტები - ქალები (დიასახლისები, მრავალშვილიანი დედები, მარტოხელა დედები და ა.შ.); პროფესიული შერეული ჯგუფები (მეწარმეები/ბიზნესმენები, მასწავლებლები, სამედიცინო სფეროს მუშაკები და ა.შ.); ხანდაზმულები/პენსიონერები; შშმ ბავშვების მშობლები. სულ 28 ადამიანი. 21 - ქალი, 7- კაცი.

რესპონდენტთა სოციო-დემოგრაფიული პროფილი

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში გამოკითხულია 160 ადამიანი. მათ შორის 92 ქალი (57%) და 68 კაცი (43%). რესპონდენტთა ასაკი : 18-34 წ-მდე - 48%; 35-64 წ-მდე - 38%; 65 და ზევით - 14%. დაქორწინებული - 44%; არ არის დაქორწინებული - 37%; ქვრივი - 12%; განქორწინებული - 7%. განათლების ცენზი: სრული საშუალო - 42%; სრული უმაღლესი - 33%; საშუალო სპეციალური - 20%, არასრული საშუალო - 5%.

განსაკუთრებული სტატუსი: სოციალურად დაუცველი - 18%; შშმ პირი -15%; ეთნიკური უმცირესობა - 15%; იძულებით გადაადგილებული პირი ასევე - 15%. მრავალშვილიანი მშობელი - 4%;

რესპონდენტთა სამუშაო გამოცდილება: უმუშევარი - 35%; საჯარო მოხელე - 8%; პენსიონერი -11%; თვითდასაქმებული - 38%; სტუდენტი - 8% .

გამოკითხული რესპონდენტების ოჯახების საშუალო თვიური შემოსავალი: 101-500 ლარი - 31%; 501-900 - 39%; 901-ზე მეტი -18%; უარი პასუხზე - 12%.

ძირითადი ინფორმაცია

გამჭვირვალობა

როგორც რაოდენობრივი, ასევე თვისებრივი კვლევის მასალებით გამოვლინდა, რომ ინფორმირებულობის ხარისხი მუნიციპალიტეტში საჯარო მმართველობის რეფორმის მიმდინარეობასთან დაკავშირებით არაერთგვაროვანია.

თვისებრივი კვლევის მონაწილეები ნაკლებად იცნობენ რეფორმასა და მის მიმდინარეობას, მაგრამ არიან ისეთებიც, ვინც, მეტნაკლებად, ფლობენ ინფორმაციას:

„ზოგადად, საჯარო მმართველობის რეფორმის შესახებ ძალიან ზოგადი ინფორმაცია გვაქვს. ძირითადად, საინფორმაციო საშუალებების მეშვეობით“, „უბრალოდ, ვიცით, რომ სახელმწიფო თავის საქმიანობას ახორციელებს ამ გზით“ - იურისტი, ფოკუს-ჯგუფი.

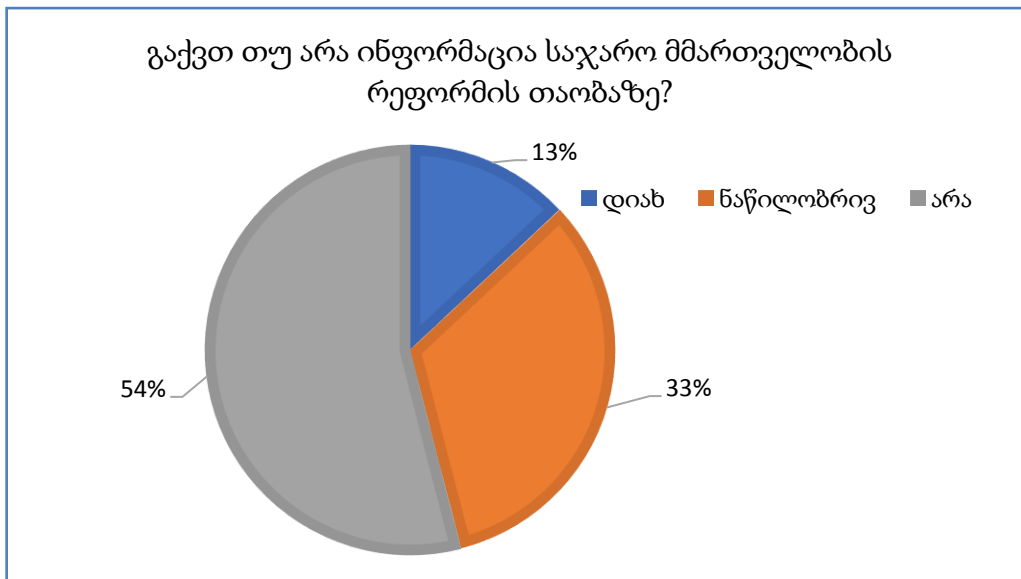
„საჯარო მმართველობა იყოს უფრო ანგარიშვალდებული ხალხის წინაშე, გამჭვირვალე და, ელექტრონული სერვისები, რაც აქვს ადგილობრივ მუნიციპალიტეტს, ჩვენთვის იყოს ხელმისაწვდომი, ეს ვიცი, ძალიან მოკლედ“ - შშმ ბავშვის მშობელი, ფოკუს-ჯგუფი.

რაოდენობრივი კვლევის რესპონდენტების უმეტესობას არა აქვს ინფორმაცია საჯარო მმართველობის რეფორმაზე. დიაგრამა NI.

რესპონდენტების განცხადებით, ინფორმაცია მიიღეს ტელევიზიიდან - 19%; არასამთავრობო ორგანიზაციისგან - 26%; სახელისუფლებო სტრუქტურების წარმომადგენლებთან შეხვედრებზე - 10%; მუნიციპალიტეტის ფეისბუქ გვერდიდან - 4%. 3% -მა დააფიქსირა ღია პასუხი - „თქვენი კითხვარიდან“.

გამოკითხულთა პოზიციით, საჯარო მმართველობის რეფორმა გააუმჯობესებს მოქალაქეთა მომსახურების ხარისხს - 37%; ნაკლებად გააუმჯობესებს - 4%; ვერ გააუმჯობესებს - 7%; მიჭირს პასუხის გაცემა - 55%.

ელექტრონული რესურსების თაობაზე საკმარისად ინფორმირებულად მიიჩნევს თავს გამოკითხულთა მხოლოდ 7%. მეტნაკლებად ინფორმირებულია და, შესაბამისად, სერვისის გამოყენებასაც ახერხებს მონაწილეთა 41%. არ არის ინფორმირებული მონაწილეთა 42%. თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ არის 10%, ვისაც „არ აინტერესებს ეს მომსახურება“, ცხადი ხდება, რომ ამ ეტაპზე სერვისებს იყენებს 48% და არ იყენებს 52%, რაც არც ისე კარგი მაჩვენებელია.

დიაგრამა N1

ფოკუს-ჯგუფების მონაწილეები უმეტესად თვლიან, რომ თვითმმართველ ერთეულებში დანერგილმა მართვის ელექტრონულმა სისტემებმა გაამართლა, მაგრამ არის მოსახლეობის კატეგორია, ვინც ამ სერვისებს ვერ იყენებს, იმ მიზეზით, რომ, ხშირად, არ აქვთ საჭირო უნარ-ჩვევები, არ მიუწვდებათ ხელი ინტერნეტზე, ან არ აქვთ ინფორმაცია მის შესახებ. მათივე აზრით, საჭიროა მერის წარმომადგენლების მეტი აქტიურობა, რომ მუნიციპალიტესა და მოქალაქეებს შორის იყოს უფრო კოორდინირებული ურთიერთობა.

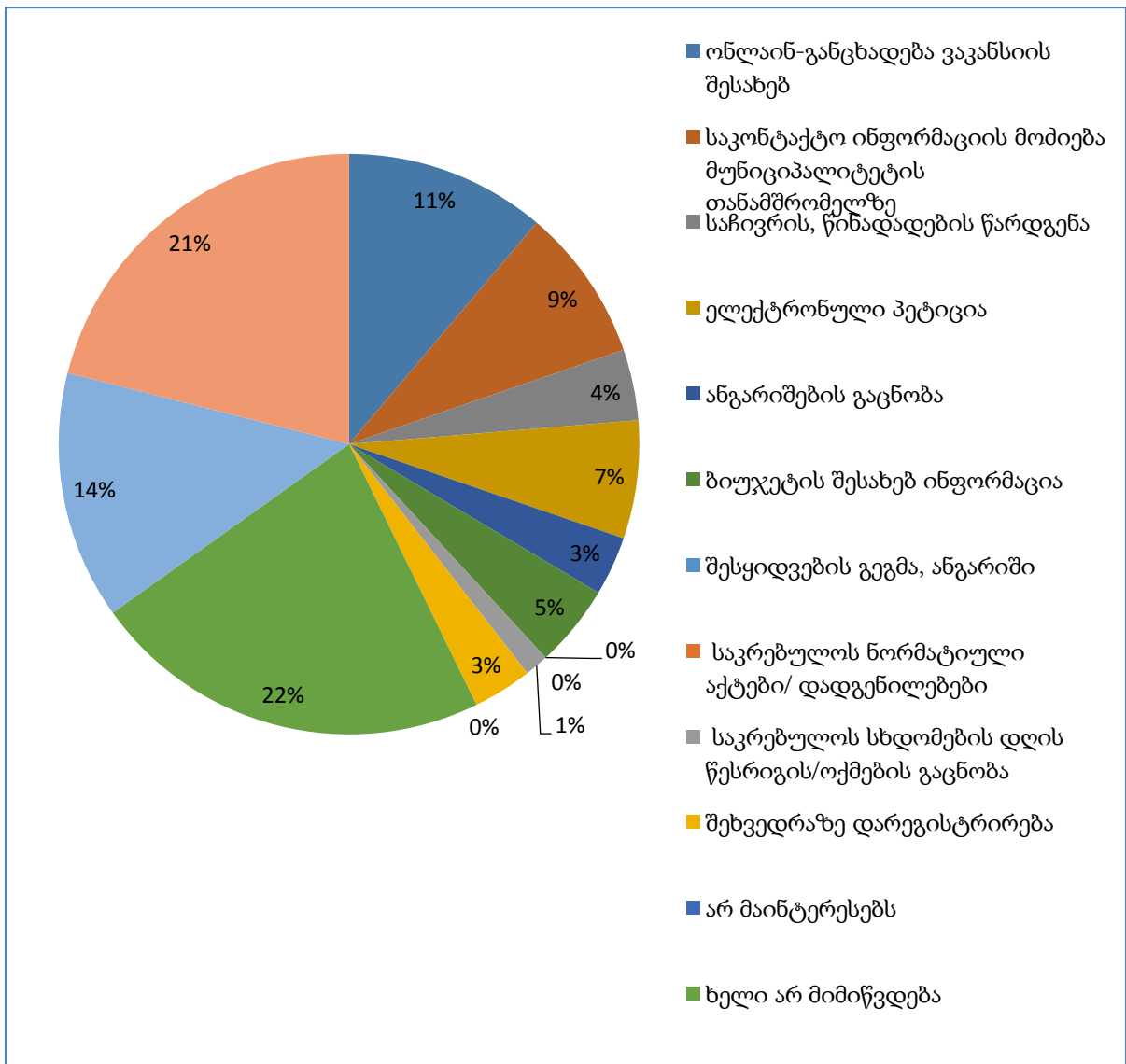
ფოკუს-ჯგუფების მონაწილეები თვლიან, რომ საჯარო სტრუქტურები კიდევ უფრო მეტად ღია უნდა გახდეს მოსახლეობისთვის. ამას კი კომპეტენტურმა საჯარო მოხელეებმა უნდა შეუწყონ ხელი, რის დეფიციტსაც ზოგ შემთხვევაში ხედავენ: **„ერთი ცნობისთვის რამდენიმეჯერ დამჭირდა გასვლა, მაშინ როცა ძალიან მარტივად შემეძლო თურმე მისი მიღება, ვერ მომაწოდეს სათანადოდ ინფორმაცია“** - პენსიონერი, ფოკუს-ჯგუფი.

სიღრმისეული ინტერვიუების რესპონდენტებმაც გამოკვეთეს საკითხთა სპექტრი, რომელიც ხელს უშლის ელექტრონული მომსახურების ხელმისაწვდომობას. მუნიციპალიტეტის პერსონალის

სათანადო მომზადების მნიშვნელობას მათაც გაუსვეს ხაზი: „უპირველესად, საჭიროა გადამზადდნენ მუნიციპალიტეტის თანამშრომლები, რათა შესაბამისი მომსახურება გაუწიონ მოქალაქეებს. ამასთან ერთად, საჭიროა, მედიასაშუალებებში მეტი საეთერო დრო დაეთმოს საჯარო მმართველობის რეფორმის მიმდინარეობას“ - მერიის თანამშრომელი, ჩადმავებული ინტერვიუ.

თვისებრივი კვლევის მონაწილეები თვლიან, რომ მუნიციპალიტეტის ოფიციალური გვერდები საკმაოდ გამართულად მუშაობს. იგივე პოზიცია აქვთ ექსპერტებსაც. მათი აზრით, შესაძლებელია, დაემატოს ონლაინ შეხვედრების პლატფორმაც, რომელიც კიდევ უფრო ხელმისაწვდომს გახდის მომსახურებას.

ქვემოთ მოყვანილი დიაგრამა (N2) გვიჩვენებს, ძირითადად, რა მომსახურება მიიღეს გამოკითხულმა მოქალაქეებმა.

დიაგრამა N2.

შარშანდელთან შედარებით 26%-დან 57%-მდეა გაზრდილი იმ მოქალაქეების რიცხვი, რომლებიც თვლიან, რომ სახელმწიფო ელექტრონულ სერვისებზე საზოგადოების დროული და

სრულფასოვანი ინფორმირება უნდა ხდებოდეს, რაც მოწმობს იმას, რომ მოცემული საკითხით მოსახლეობის დაინტერესება იზრდება.

ადგილობრივი მომსახურების მისაღებად მოქალაქეები ყველაზე ხშირად იყენებენ მუნიციპალიტეტის ოფიციალურ ვებგვერდს (21%), „მოქალაქის პორტალს“ - www.my.gov.ge (10%), მერიის ფეისბუქგვერდს (7%), საკრებულოს ფეისბუქგვერდს -3%. პასუხი „არცერთი“ შეადგენდა 56%-ს.

როგორც ირკვევა, ელექტრონული მომსახურება აუმჯობესებს თვითმმართველობის საქმიანობის გამჭვირვალობის ხარისხს. დასახელდა მუნიციპალიტეტის ღია პორტალი, რომლითაც ყველას შეუძლია შეუფერხებლად ისარგებლოს. შექმნას აპლიკაციები, ისარგებლოს ელექტრონული სერვისებით და მიიღოს ეკონომიკური სარგებელი.

გამჭვირვალობის კუთხით გამოიკვეთა ელექტრონული პეტიციის, მონაწილეობითი ბიუჯეტირების პროგრამის მიმდინარეობა, რომელიც მოქალაქეების მხრიდანაც დიდ ინტერესს იწვევს. საერთო მოსაზრებით, ელექტრონული სერვისების მნიშვნელობა განსაკუთრებით პანდემიის პირობებში გამოჩნდა.

მომსახურების ეფექტიანობა

კვლევით მიღებული მასალებით, მუნიციპალიტეტში მოქალაქეების მომსახურების ვექტორებს, ძირითადად, განსაზღვრავს წინა წლების გამოცდილება. თუმცა, არის მცდელობა, მოხდეს სხვადასხვა ჯგუფების საჭიროებების უფრო ღრმა შესწავლა.

ექსპერტების აზრით, მუნიციპალიტეტში აქტიურად ხდება სპეციფიკური ჯგუფების საჭიროებების კვლევა. გამოიყენება ფოკუს-ჯგუფები, რაც შესაბამის სამსახურებს ეხმარება ამა თუ იმ მოწყვლადი კატეგორიის საჭიროებების დადგენაში. ამის ინდიკატორად ასახელებენ 2021 წლის ბიუჯეტში ასახულ პროგრამებს: „მუნიციპალიტეტში მოქალაქეთა სპეციფიკური ჯგუფების საჭიროებათა კვლევის/ანალიზის პრაქტიკა არსებობს. ბიუჯეტის შემუშავების პროცესში მთავარი აქცენტი კეთდება იმ მიმართულებებზე, რომელმაც, წინა წლის მოცემულობით, აჩვენა გამოწვევები. დეტალურად განიხილება, რომელმაც პროგრამამ იმუშავა კარგად, რამდენმა ადამიანმა მიიღო სარგებელი; რა საჭიროებებია ადგილობრივ დონეზე“ - საკრებულოს თანამშრომელი, სიღრმისეული ინტერვიუ.

სხვა მოსაზრებით, მიმდინარე საქმიანობა პროგრამების ეფექტის შეფასების კუთხით არ არის საკმარისი: „მუნიციპალიტეტის მხრიდან მიწოდებული მომსახურების ხარისხის შესწავლა, ჯერჯერობით, საკმარისად არ ხდება. ამას ხელს, ნაწილობრივ, პანდემია უშლის“ - მერიის თანამშრომელი.

მოქალაქეთა 60%-ს უჭირს შეფასება, რამდენად მარტივია (ან რთული) ელექტრონული სერვისების გამოყენება. გამოკითხულების 24%-ს ბოლო წლის მანძილზე არცერთი საკითხისთვის მიუმართავს თვითმმართველობისთვის, ხოლო ის ძირითადი საკითხები, რომელთა მოსაგვარებლადაც მიმართეს მუნიციპალიტეტს, არის: მედიკამენტებზე დახმარება/ოპერაციის დაფინანსება - 20%; ცნობასთან დაკავშირებით - 14%; საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა - 6%; მიწის გაფორმებასთან დაკავშირებით ასევე - 6%. მომსახურებით კმაყოფილი მოქალაქეების რაოდენობა (44%) მეტია, ვიდრე მათი, ვინც უკმაყოფილოა (35%).

საინტერესოა საკითხი, რომელი ჯგუფების საჭიროებას ითვალისწინებს უფრო მეტად მუნიციპალიტეტი: რესპონდენტებს მიაჩნიათ, რომ მუნიციპალიტეტის პოლიტიკა ნეიტრალურია და

ნაკლებად არის გათვალისწინებული სპეციფიკური ჯგუფების საჭიროებები. ხაზგასმული იყო, რომ წინა წლებთან შედარებით შშმ პირების მიმართ უფრო სენსიტიური პოლიტიკა შეიმჩნევა. „მაგრამ ჯერ კიდევ ბევრია სამუშაო შშმ პირებისთვის ადაპტირებული გარემოს შექმნისთვის“ - მერიის თანამშრომელი, სიღრმისეული ინტერვიუ.

თვისებრივი კვლევის მიხედვით, მუნიციპალიტეტში მნიშვნელოვანი პრობლემაა ახალგაზრდების მიგრაცია, ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი ბავშვები, ერთი ნაწილი სწავლა-სწავლების პროცესის მიღმა დარჩენილი, ესენია ეთნიკური ბოშები. რესპონდენტთა აზრით, ძალიან მნიშვნელოვანია მათი ინტეგრაციის საკითხებისადმი სათანადო ყურადღება.

აღნიშნულ იქნა, რომ მომსახურების ეფექტიანობისთვის მნიშვნელოვანია დიალოგი. „თუ მოსახლეობა არ მოდის დიალოგზე, ე.ი. მათ არასაკმარისი ინფორმაცია აქვთ და საჭიროა, თვითონ მივიდნენ ხალხთან“ - დიასახლისი, ფოკუს-ჯგუფის დისკუსია.

მონაწილეები აღნიშნავენ, რომ ინფრასტრუქტურული პროექტები, ჯანდაცვის კუთხით დანერგილი პროგრამები ნამდვილად მუშაობს, მაგრამ დასძენენ, რომ სჭირდებათ ინფორმაცია, რამდენად კარგად იგეგმება და არის თუ არა იმ დონეზე შესრულებული სამუშაოები, როგორც საჭირო იყო. მათვე გამოკვეთეს ის ჯგუფები, ვისი საჭიროებების გათვალისწინებასაც მიიჩნევენ მნიშვნელოვნად: „მაგალითად, სტიქიით დაზარალებულები, იმიტომ, რომ სოციალური სტატუსი ვისაც აქვს, იმათ აქვთ უკვე სერვისი და იციან, ვის მიმართონ. ალბათ, სტიქიით დაზარალებულებზეც საჭირო იქნება, რომ დახმარების პაკეტი არსებობდეს“ - ბიზნეს-სექტორის წარმომადგენელი, სიღრმისეული ინტერვიუ.

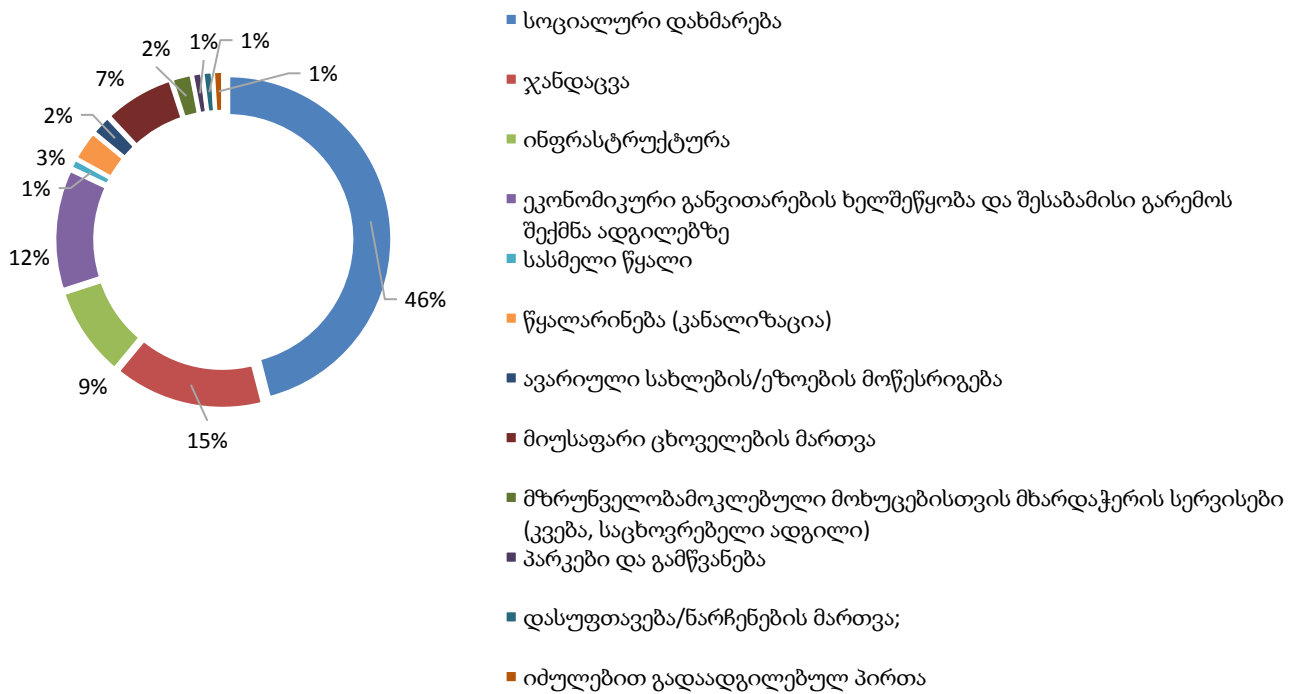
„საჭიროა იმ ადამიანებისთვის მომსახურების გაუმჯობესება, რომლებიც სოფლად ცხოვრობენ და მათთვის ძნელად მისაწვდომია ყველა ის სერვისი, რაც ქალაქად მცხოვრებს შეუძლია მიიღოს“ - საკრებულოს თანამშრომელი.

რა კუთხით უნდა იქნეს მიმართული ადგილობრივი ხელისუფლების რესურსები ჩამონათვალიდან: ა)სოციალური დახმარება; ბ)ჯანდაცვა; გ)ინფრასტრუქტურა; დ)ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობა და შესაბამისი გარემოს შექმნა ადგილებზე; ე)სასმელი წყალი; ვ)წყალარინება (კანალიზაცია); ზ)ავარიული სახლების/ეზოების მოწესრიგება; თ)მიუსაფარი ცხოველების მართვა; ი)მზრუნველობამოკლებული მოხუცებისთვის მხარდაჭერის სერვისები (კვება, საცხოვრებელი ადგილი); კ)პარკები და გამწვანება; ლ) დასუფთავება/ნარჩენების მართვა; მ)იმპულსებით გადაადგილებულ პირთა მიმართ - გამოკითხულების მიერ არჩეული საჭიროებები/კატეგორიები გამოსახულია დიაგრამაზე N3.

მოქალაქეების მიერ პირადად მათთვის მნიშვნელოვანი საკითხების ჩამონათვალი ასე დაჯგუფდა: მიუსაფარი ცხოველების პრობლემის მოგვარება - 41 პასუხი; კინოთეატრის რეაბილიტაცია - 20, შშმ პირებისთვის ადაპტირებული ინფრასტრუქტურის შექმნა - 14, მუნიციპალური ტრანსპორტის ფუნქციონირების გამართვა - 9 პასუხი.

გამოიკვეთა დეცენტრალიზაციის საკითხის შეუქცევადობის მნიშვნელობა, რათა მუნიციპალიტეტმა უფრო ეფექტურად შეძლოს საკუთარი უფლებამოსილებების განხორციელება. ინტერმუნიციპალურ თანამშრომლობაზე ითქვა, რომ „თვითმმართველობებს შორის თანამშრომლობის ეფექტური მექანიზმების შექმნის საჭიროება არსებობს იმ დარგებში, რომელიც დეცენტრალიზებულია და საჯარო სერვისის უზრუნველყოფა ხდება ადგილობრივ დონეზე“ - საკრებულოს თანამშრომელი.

ადგილობრივი ხელისუფლების ადამიანური და ფინანსური რესურსების მეტი მიმართვის საჭიროება

დიაგრამა N3.

ისევ აქტუალურია სოციალური მუშაობის დეცენტრალიზაციის თემა, რომელიც მერიებში ბავშვთა უფლებების განყოფილებების შექმნით ახალ ფაზაში შევიდა, მაგრამ შემოტანილ იქნა ახალი საკითხი - ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის დადგენაში თვითმმართველობის როლის გაზრდა. „მნიშვნელოვანია ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების წარმომადგენლების მონაწილეობა და ჩართულობა სოციალურად დაუცველის სტატუსის ან ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის მინიჭებაში. ეს საკითხი სასურველია რამდენიმე უწყების დაქვემდებარებაში იყოს, რაც გამორიცხავს სუბიექტურობის და მიკერძოებულობის განცდას“ - საკრებულოს თანამშრომელი, სიღრმისეული ინტერვიუ.

ექსპერტები ფიქრობენ, რომ ადგილობრივ ხელისუფლებას აუცილებლად უნდა ჰქონდეს კორუფციის პრევენციის მექანიზმი. მათი აზრით, აუცილებელია, თვითმმართველობა მუდმივ რეჟიმში ზრუნავდეს კადრების განახლებასა და განვითარებაზე.

ჩართულობა/ინკლუზიურობა

თვითმმართველობაში მოქალაქეთა ჩართულობა, პირველ რიგში, თავად ადგილობრივი ხელისუფლების პასუხისმგებლობაა. რაოდენობრივი კვლევის რესპონდენტთა 57% მიიჩნევს, რომ მხოლოდ ნაწილობრივ ხდება ამ საკითხის გაცნობიერება. მხოლოდ 10% თვლის, რომ თვითმმართველობას სრულად აქვს გააზრებული ამ საკითხის მნიშვნელობა; 33%-ს „არ აქვს პასუხი“.

რესპონდენტების აზრით, ადგილობრივ მართვაში მოქალაქეთა მონაწილეობის უზრუნველყოფისთვის მუნიციპალიტეტში არსებული პრაქტიკა კარგია, მაგრამ არასაკმარისი. გამოკითხულთა 34% თვლის, რომ სურვილის შემთხვევაში, ჰქონდა საშუალება, მომსახურებასთან დაკავშირებული შენიშვნები მიეწოდებინა თვითმმართველობის სამსახურებისთვის. თვისებრივი კვლევის მასალებით, საკრებულოს სხდომებზე მოქალაქეების მონაწილეობა, ბიუჯეტის საკითხებთან დაკავშირებით საჯარო განხილვების პრაქტიკა და ა.შ. არაეფექტურია. მერიის მხრიდან კი ხდება ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, მაგრამ არ არის უკუკავშირის სისტემა. რესპონდენტების შეფასებით, მოქალაქეს მხოლოდ ფორმალურად შეუძლია თავისი ხედვების წარმოდგენა. მათი გათვალისწინება არ ხდება. ყველაზე ინტერაქტიურ და დემოკრატიულ ფორმად მიჩნეულია სამოქალაქო ბიუჯეტირების პროცესი.

ის საკითხები, რომელთა გარშემო თვითმმართველობას აქვს დიალოგი მოქალაქეებთან, რაოდენობრივი კვლევის რესპონდენტების აზრით, არის მოქალაქეების ინიციატივების განხილვა (მაგალითად - სამოქალაქო ბიუჯეტი) - 15%; მოქალაქეთა საჭიროებების იდენტიფიცირება - 13%; ადგილობრივი პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესი - 12%; მუნიციპალური პროგრამების შემუშავება - 11%; ადგილობრივი ბიუჯეტის განხილვა - 9%; (საკითხის თაობაზე ინფორმაცია არ აქვს 34%-ს).

გამოკითხული რესპონდენტების აზრით, თვითმმართველობასთან კონსტრუქციული დიალოგის და მეტი ჩართულობის უზრუნველსაყოფად არის ოთხი ყველაზე მთავარი საჭიროება: კონსულტაციის მიზნით, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლების პერიოდული შეხვედრები მოქალაქეებთან (41%); სამოქალაქო ბიუჯეტის პრაქტიკის გაძლიერება, მოქალაქეთა ინიციატივების გათვალისწინება (18%); მუნიციპალური პროგრამების შემუშავებისა და ბიუჯეტის განხილვის პროცესში მოქალაქეების ჩართვა (17%). უფრო მეტი დარგობრივი პროფილის/სპეციფიკურ საკითხებზე პასუხისმგებელი საჯარო მოხელის შტატის არსებობა - 6%.

ექსპერტებმა გამოკვეთეს გამოწვევა, რომ მუნიციპალიტეტის საკრებულოს განსაზღვრული არა აქვს საერთო კრების დაფუძნებისა და საქმიანობის წესი იმ დასახლებისთვის, რომელში რეგისტრირებულ ამომრჩეველთა რაოდენობა 2000-ს აღემატება. **„ამით მსგავსი ტიპის დასახლებები, ფაქტობრივად, „თამაშგარე“ მდგომარეობაში ჰყავს მუნიციპალიტეტს ჩაყენებული“ - საკრებულოს თანამშრომელი, სიღრმისეული ინტერვიუ.**

კვლევაში პოზიტიურად იქნა შეფასებული ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსებისთვის ხმის ელექტრონული ვაუჩერული სისტემის გამოყენება, რომელსაც დღეისათვის პრაქტიკაში ანალოგი არა აქვს. სამოქალაქო ბიუჯეტისთვის გამოყოფილი თანხა ნაწილდება თანაბრად და ამ მეთოდით განისაზღვრება ვაუჩერის ღირებულება. ელექტრონული სერვისები კარგად მოერგო პეტიციის სისტემას: **„მუნიციპალიტეტში უკვე, რამდენიმე წელია, დანერგილია ელექტრონული პეტიცია და მოქალაქეები აქტიურად სარგებლობენ ამ სერვისით“ - მერიის თანამშრომელი, სიღრმისეული ინტერვიუ.**

სამოქალაქო მონაწილეობის კუთხით გამოიკვეთა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების როლი. ითქვა, რომ მათი მონაწილეობით ადგილობრივ დონეზე ხელშეწყობილია თემის საჭიროებებზე მორგებული ეფექტიანი და ინკლუზიური პოლიტიკა, გაზრდილია სოციალური ანგარიშვალდებულება.

კიდევ ერთი სამოქალაქო აქტორი - კერძო სექტორია, რომელსაც აქვს რესურსი ითანამშრომლოს ადგილობრივი მომსახურების ეფექტიანობის უზრუნველყოფის საკითხში. რესპონდენტთა მოსაზრებებით, თვითმმართველობას შეუძლია მყარი საფუძველი შეუქმნას ეკონომიკურ განვითარებას კერძო სექტორთან მიმართებაში; შესთავაზოს ინვესტირებისთვის ხელსაყრელი გარემო, ბუნებრივი რესურსები, სოფლის მეურნეობა და ტურიზმი, თავად კი მიიღოს მნიშვნელოვანი პარტნიორი მოქალაქეთა დასაქმების, სოციალური, კულტურული, საგანმანათლებლო პროექტების მხარდაჭერის, განხორციელებისა და სხვა მიმართულებით.

დასკვნა

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტში, საჯარო მმართველობის რეფორმის განხორციელების კუთხით, დადებითი ტენდენციები სახეზეა. ეტაპობრივად იხვეწება ელექტრონული მომსახურების პრაქტიკა. ეს განაპირობა Covid-19-ის პანდემიამაც, რადგან მოქალაქეების მხრიდან დიდი იყო ონლაინ მომსახურების მიღების მოთხოვნილება.

მოხდა ვებგვერდის და ინფორმაციის მიწოდების მეთოდოლოგიის მოდერნიზება. ახალ მასშტაბებს მიაღწია სამოქალაქო ბიუჯეტირების პროგრამამ. მის პოპულარიზაციას მეტწილად განაპირობებს ინოვაცია - ხმის ელექტრონული ვაუჩერული სისტემა. მიუხედავად ამისა, საკმაოდაა მოქალაქეთა ისეთი კატეგორია, რომელსაც ჯერ კიდევ არ ესმის ელექტრონული მომსახურების მნიშვნელობა და არ აინტერესებს მისი გამოყენება. გარდა ამისა, არის ობიექტური მიზეზები - ინტერნეტის მიწოდების სირთულე, სათანადო მოწყობილობების, ტექნიკური უნარების დეფიციტი მოქალაქეებში. ცალკეულ შემთხვევებში დაფიქსირდა ქვედა რანგის საჯარო მოხელეების არასაკმარისი კომპეტენციის საკითხი.

მომსახურების ეფექტიანობის გაუმჯობესების კუთხით გამოიკვეთა მუნიციპალიტეტის პოლიტიკის სხვადასხვა მოწყობად ჯგუფებზე მეტი ორიენტაციის საჭიროება: ეთნიკური ბოშების ინტეგრაცია, შშმ პირებისთვის ადაპტირებული ინფრასტრუქტურის გამართვა.

გამოიკვეთა დეცენტრალიზაციის პოლიტიკის შეუქცევადობის მნიშვნელობა, თვითმმართველობის უფლებამოსილების საკითხებში სოციალურად დაუცველის სტატუსის, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის განსაზღვრაში მონაწილეობის თემა, რათა უზრუნველყოფილი იქნას სოციალური სამართლიანობის მეტი დაცვა.

მოქალაქეების პრიორიტეტული საჭიროებების ჩამონათვალში მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავა მიუსაფარი ცხოველებისგან დაცვის საკითხმა, რაც ძალიან ბევრი მუნიციპალიტეტისთვის ასევე წარმოადგენს პრობლემას და ინტერმუნიციპალური თანამშრომლობის საჭიროებას უსვამს ხაზს.

გამოიკვეთა დასახლების საერთო კრების პრაქტიკის გაუმჯობესების საჭიროება, რათა ეს ინსტრუმენტი გამოყენებულ იქნას მოქალაქეებისა და თვითმმართველობის ეფექტური თანამშრომლობისთვის. არის სხვა გამოწვევაც: მოქალაქეები ყოველთვის არ არიან მზად, ჰქონდეთ კონსტრუქციული თანამშრომლობა თვითმმართველობასთან.

დაფიქსირდა ხედვები, რომ მნიშვნელოვანია საჯარო და კერძო სექტორის თანამშრომლობა (პარტნიორობა); ადგილობრივი მედიის და არასამთავრობო სექტორის ჩართვა ბიუჯეტის ხარჯვის ეფექტურობის მონიტორინგში.

კვლევის მიგნებების საფუძველზე შემუშავებული რეკომენდაციები

ადგილობრივ თვითმმართველობას: 1.საჭიროა დაიგეგმოს უფრო მეტი ღონისძიება საჯარო მმართველობის რეფორმის მიმდინარეობაზე ინფორმირების გაზრდის კუთხით. მეტად ხელმისაწვდომი უნდა გახდეს ინფორმაცია რეფორმის სარგებლიანობის შესახებ: რას მოიცავს ელექტრონული სერვისები და ელექტრონული მმართველობა; როგორ უნდა ისარგებლოს მოსახლეობამ ამ ბენეფიტებით. ამისთვის სწორად უნდა შემუშავდეს ადგილობრივი სამოქმედო გეგმა, სადაც იქნება განსაზღვრული პარტნიორობის - ტელევიზიის, სოციალური მედიის, არასამთავრობო ორგანიზაციების და ა.შ. წილი. საინფორმაციო კამპანია უნდა იყოს სწორად გათვლილი და, რაც მთავარია, საინტერესოდ დაგეგმილი. ინფორმაცია შეიძლება გავრცელდეს სხვადასხვა ფორმით - მარტივი გზამკვლევი, ბუკლეტი, ბანერები, ფლაერი, ვიდეორგოლი და ა.შ.

2. ელექტრონული მომსახურების ცნობადობისა და შესაძლებლობათა გაზრდისთვის ძალზე მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტმა უზრუნველყოს ხელმისაწვდომობა ელექტრონულ სერვისებზე - ინტერნეტით დაფარვა; მომსახურების მისაღებად სათანადო უნარების განვითარება; მერის წარმომადგენლის ინსტიტუტის გაძლიერება.

3. მნიშვნელოვანია ადგილობრივი საჯარო მოხელეების მხრიდან მოქალაქეთა ჩართულობის უზრუნველყოფის საკუთარი ვალდებულების გაცნობიერება.

- მნიშვნელოვანი კომპონენტია საჯარო მოხელეების გადამზადება, რათა მუნიციპალიტეტმა უზრუნველყოს კიდევ უფრო ეფექტური კომუნიკაცია საჯარო სტრუქტურასა და მოსახლეობას შორის; დაწეროს მოქალაქეთა საჭიროებათა კვლევა, პროგრამების ეფექტურობის შეფასებამათი კორექტირებისთვის, ან ახალი პროგრამების დასაწერად.

4. ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან უფრო მეტად უნდა მოხდეს კერძო სექტორის წახალისება, რათა მათ ჩამოუყალიბდეთ ადგილობრივ სამოქალაქო პროცესებზე საკუთარი პასუხისმგებლობის გაცდა.

ცენტრალურ ხელისუფლებას: 1. მნიშვნელოვანია თვითმმართველობისთვის უფრო აღმატებული როლის მიკუთვნება სოციალური პოლიტიკის განხორციელების პროცესში: სოციალურად დაუცველი სტატუსის და ძალადობის მსხვერპლის სტატუსის განსაზღვრაში მათი უფლებამოსილებების გაზრდა.

არასამთავრობო ორგანიზაციებს: 1. საჯარო მმართველობის რეფორმის სათანადო ეფექტურობისთვის მნიშვნელოვანია არასამთავრობო სექტორი უფრო აქტიურად ჩაერთოს ხელისუფლებასა და მოსახლეობას შორის პოლიტიკურ დიალოგში, საჭიროებების გამოვლენასა და ახალი პროგრამების ინიცირებაში.